

Рецензія на монографію

С. В. Грачова, О. В. Шамари
«Відповідальність
за порушення порядку
здійснення міжнародних
передач товарів,
що підлягають державному
експортному контролю,
за кримінальним
законодавством України» *

О. М. Юрченко

керівник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, доктор юридичних наук, доцент, заслужений юрист України

В умовах загострення міжнародно-політичної обстановки в світі підвищується вірогідність серйозних військових конфліктів з використанням самих сучасних видів озброєння, в тому числі – зброї масового знищення.

У зв'язку з цим контроль за нерозповсюдженням такої зброї, засобів

її доставки та вжиття необхідних заходів щодо недопущення використання товарів військового призначення і подвійного використання у терористичних та інших протиправних цілях є одним із найважливіших напрямів міжнародної діяльності та національної політики провідних країн світу.

Варто погодитися з авторами наукової роботи, що коли низка держав

* Грачов С. В., Шамара О. В. Відповідальність за порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю, за кримінальним законодавством України: моногр. / За заг. наук. ред. докт. юрид. наук, проф., чл.-кор. Нац. акад. прав. наук України О. М. Литвака. – К., Видавничий дім «Артек», 2015. – 286 с.

намагається отримати доступ до технологій розробки власної ядерної та ракетної зброї, саме експортний контроль залишається одним з дієвих та ефективних інструментів підтримки міжнародної стабільності.

З огляду на вказані загрози, всі країни беззаперечно зобов'язані встановлювати та застосовувати належні заходи кримінальної відповідальності за порушення вимог відповідних нормативно-правових актів у сфері експортного контролю.

В українському кримінальному законодавстві відповідальність за порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю, передбачена ст. 333 КК України.

Проте сучасна практика протидії даним злочинам свідчить про те, що наявна конструкція цієї кримінально-правової норми є недосконалою. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у більш глибокому дослідженні об'єктивних та суб'єктивних ознак порушення порядку здійснення міжнародних передач контрольованих товарів.

При цьому аналіз наукової літератури свідчить, що вченими розроблялися лише міжнародний, політичний та економічний аспекти теми, що досліджується, а також окремі аспекти чинної системи експортного контролю та міжнародних режимів нерозповсюдження, а питання, пов'язані з кримінальною відповідальністю за діяння, передбачені ст. 333 КК України, з моменту прийняття в 2001 р. КК України та до теперішнього часу залишилися незкритими і вибули за межі уваги фахівців України у галузі кримінального права.

Таким чином, недостатня теоретична розробленість проблеми кримі-

нально-правової протидії порушенню встановленого порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю в Україні, а також необхідність підвищення ефективності застосування ст. 333 КК України й зумовлюють актуальність рецензованої монографії.

Крім того, робота є першою монографією в українській юридичній науці, в якій проведено комплексне дослідження кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 333 КК України.

С. В. Грачов та О. В. Шамара провели ретельний аналіз історичного виміру досліджуваної проблеми, а також генези наукової думки щодо відповідальності за порушення порядку здійснення міжнародних передач контрольованих товарів. Змістовним є й запронований у роботі порівняльно-правовий аналіз кримінального законодавства тридцяти країн у цій сфері.

Заслуговує на увагу проведене дослідження процесу становлення національної системи експортного контролю України та періодизація розвитку законодавства в сфері регулювання порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Аналіз елементів складу злочинів, передбачених ст. 333 КК України, здійснюється на високому науковому рівні. Автори чітко фіксують дискусійні аспекти, послідовно та аргументовано доводять свою позицію. Отримані у такий спосіб висновки безсумнівно мають наукове значення, оскільки створюють міцне підґрунтя для проведення подальших наукових досліджень.

Крім того, впровадження належним чином обґрунтованих положень роботи щодо відмежування досліджуваного злочину від суміжних здатне змістовно вдосконалити роботу правоохоронних органів щодо притягнення до відповідальності за порушення порядку здійснення міжнародних передач контрольованих товарів.

Окремої уваги заслуговує дослідження в монографії взаємозв'язок порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю, та терористичної діяльності.

У роботі аналізуються дискусійні питання, безпосередньо пов'язані з проблемами протидії порушенню порядку здійснення міжнародних передач контрольованих товарів, висловлюються обґрунтовані пропозиції стосовно вдосконалення законодавства України в галузі державного експортного контролю. В цілому заслуговує на підтримку запропонована авторська редакція ст. 333 КК України.

Практичне значення результатів і висновків роботи полягає у тому, що вони можуть бути використані для подальших досліджень загальнотеоретичних проблем розвитку правової системи України, вдосконалення чинного кримінального законодавства України, у правотворчій та правозастосовній діяльності.

Монографія виконана на належному науковому рівні, має чітку обґрунтовану структуру, матеріал викладено системно та послідовно. Авторами опрацьовано широку та різноманітну джерельну базу.

Робота буде цікавою для широкого кола читачів, особливо фахівців, які розробляють наукові засади з протидії порушенню порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю, практичних працівників правоохоронних органів та органів державної влади України, які беруть участь у протидії цьому злочину.